

חוזר מס': 13/2018

ירושלים, ג' טבת, תשע"ט
11 דצמבר, 2018

אל: מנהלי בתי החולים
מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים

הנדון: בדיקות בבתי החולים, במקרים בהם עלה חשד לשימוש בחומרים (סם האונס או חומרים פסיכואקטיביים אחרים) בהקשר של תקיפה מינית
סימוכין: חוזר המנהל הכללי מס': 24/2003 מיום: 19.11.03

בהמשך לחוזר המנהל הכללי שבסימוכין להלן פירוט הנחיות לביצוע בדיקות במקרים שבנדון.

1. רקע:

השימוש בסמים או בחומרים פסיכואקטיביים (אלכוהול, סמים ותרופות ממכרות) שונים במטרה לטשטש קורבן לביצוע אונס או פגיעה מינית הוא תופעה מוכרת בארץ ובעולם מזה מספר שנים. "סם אונס" הינו שם כללי לקבוצה של חומרים שונים המוחדרים בזדון, דרך ערבוב, בצורתו הנוזלית, למשקאות ללא ידיעתו של הקורבן, וזאת כדי לגרום לערפול חושים עד לאובדן הכרה במטרה לבצע תקיפה מינית עד כדי אינוס הקורבן.

בין החומרים המוגדרים כסם אונס נמנים:

GBL/GHB

קטמין

בנזודיאזפינים (פלונטרזפם / ניטראזפאם)

חומרים אלה גורמים לערפול הכרה, ישנוניות ופוגעים ביכולת ההתנגדות של הקורבן ולחוסר יכולת לזכור פרטים בנוגע לתקיפה המינית.

להלן תיאור החומרים שנעשה בהם שימוש, צורתם ואופן השימוש בהם:

GBL/GBL:

נוזל שקוף, דליק, חסר ריח, עם טעם מעט מלוח, אשר אינו מורגש כאשר מוהלים אותו במשקאות שונים כגון: משקאות קלים, יין, קפה, או משקאות אלכוהוליים. חומר זה כלול בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973. על אף שהחומר אסור להפצה, הוא נמכר במועדונים, במקומות בילוי, וברשת האינטרנט.

קטמין:

חומר מרדים הנמצא בשימוש ברפואה הומנית ווטרינרית לשם ביצוע פרוצדורות כירורגיות. קטמין נמצא ברשימת התרופות הפסיכטרופיות (תוספת רביעית, סעיף 18א) וגורם לשינויים בתפיסת המציאות ותחושת ניתוק ("אפקט דיסוציאטיבי"). קטמין מופץ במגוון צורות: אבקה, קפסולות, קריסטלים, טבליות ונוזלים שמיועדים לשאיפה או הזרקה. השימוש בו כסם עלול להיות קטלני בעיקר בערבוב עם אלכוהול, ואנו עדים לשימוש מזיק בו בעיקר במועדונים.

בנזודיאזפינים:

מסווגים בישראל כסמים פסיכטרופיים בעלי אפקט היפנוטי ומעודד שינה. ניתן להשיגם באופן חוקי רק בבית מרקחת על פי מרשם רופא. כמו כן, יש עליהם מגבלות נוספות מעבר לתרופות מרשם רגילות עקב התלות וההתמכרות אשר נגרמות כתוצאה משימוש בהם. בנזודיאזפינים ניתנים לטיפול בחרדה, התקפי פאניקה, מצבים נפשיים מעוררים וטיפול בסוגים שונים של אפילפסיה. שימוש בבנזודיאזפינים נעשה כסמי אונס, במיוחד כאשר הם משולבים עם אלכוהול.

שרידי סמי האונס כגון GBL/GHB לרוב נעלמים מנוזלי הגוף בין 8-10 שעות במקרה של GHB לבין יממה או שתיים במקרה של קטמין, פלוניטרזפם. לכן, קיימת חשיבות רבה למודעות הצוותים המטפלים לחשיפה אפשרית לחומרים שהוזכרו. לאחרונה, אנו עדים לריבוי מקרים של קורבנות תקיפה מינית אשר יתכן ונחשפו לסם האונס, אך לא נמצאו בגופם שרידי החומר. עובדה זו מקשה על המשך הטיפול במקרה כפן הקליני, ובפן הראייתי משפטי/פורנזי.

2. מטרות:

העלאת מודעות צוותים מטפלים בבתי חולים לאפשרות החשיפה ל"סם אונס" או חומרים פסיכואקטיביים אחרים כחלק מפגיעה מינית ובכלל זה ההתנהלות בתי חולים במקרים אלה והסדרת הדיווח ותיעוד הפניות.

3. אחריות:

על מנהל בית החולים / המוסד הרפואי, לפעול להטמעת הוראות חוזר זה בקרב הצוותים הרפואיים והמנהליים במוסד.

4. נהלים:

4.1 מצבים המעלים חשד כי נעשה שימוש ב"סם אונס" או בחומר אחר (להלן: "החומר") אשר יכול לשמש לתקיפה מינית:

4.1.1 מקרה בו פונה אדם לבית החולים, ומדווח על חשש לתקיפה מינית על רקע צריכה או שתייה בה מהול החומר ולדבריו אינו זוכר פרטים על הנעשה.

4.1.2 מקרה בו מתעורר חשד לתקיפה מינית בו הקורבן חש משותק, או חסר יכולת להגיב.

4.2 במצב כגון זה יש לקחת דגימת שתן ודם מהקורבן באופן מידי, ולשומרה בהקפאה.

4.3 לכל נפגעת/ כנ"ל יש לקחת בדיקה לרמת אלכוהול בדם וכן לבצע בדיקה ראשונית לגילוי סמים בשתן במעבדת בית החולים, סמוך ככל הניתן לקבלה למלר"ד.

4.4 כאשר ממצאי הבדיקה מעלים חשד להימצאות סמים, יש לדווח על כך לאגף לאכיפה ופיקוח במשרד הבריאות, לצורך התייעצות באשר לנחיצות ביצוע הבדיקה הטוקסיקולוגית (הדיווח יועבר ע"ג הטופס בנספח לחוזר זה).

4.5 במידה ויוחלט לבצע בדיקות טוקסיקולוגיות (סמים, אלכוהול) ברגימות, יש לשלוח אותן לבדיקה, כאשר הן מוקפאות, למעבדה לטוקסיקולוגיה ופרמקולוגיה קלינית במרכז הרפואי שיבא – תל השומר.

4.6 משרד הבריאות ישא בעלות הבדיקה.

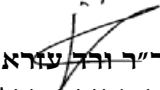
4.7 טרם משלוח הדגימות לבדיקה יש ליצור קשר עם המעבדה על מנת ליידעם אודות המשלוח ולהיוועץ בהם במקרה הצורך. טלפונים להתקשרות: 035302355/2358
פקס: 035351596

5. העברת מידע ודיווח אודות הבדיקות וממצאיהן:

5.1 המעבדה הטוקסיקולוגית תעביר את ממצאי הבדיקה כולל תיאור המקרה לאגף לאכיפה ופיקוח במשרד הבריאות בדוא"ל: modiin@moh.health.gov.il ולגורם המפנה.

5.2 בכל מקרה בו נתגלה סם האונס בנוזלי גוף של פונה, על ביה"ח לדווח על כך בכתב לאגף לאכיפה ופיקוח במייל modiin@moh.health.gov.il על גבי טופס הדיווח המצורף.

דיווחים אלו יאפשרו לאמוד את היקף התופעה ולתכנן את הצעדים הנדרשים לטיפול בה. הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה,

ד"ר ורד עזרא
ראש חטיבת הרפואה

העתק : המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
הנהלה מורחבת
מנהלי קופות החולים
קרפ"ר – צ.ה.ל
קרפ"ר – שרות בתי הסוהר
קרפ"ר – משטרת ישראל
רכז הבריאות, אגף תקציבים – משרד הבריאות
יו"ר ההסתדרות הרפואית
יו"ר ההסתדרות האחיות
יו"ר מועצה מדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה
מנכ"ל חברת ענבל

סימוכין : 438308818

[אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי חטיבת הרפואה וחוזרי מנכ"ל](#)

טופס דיווח – חשד לסם אונס

אל : אגף אכיפה ופיקוח, המכון לביקורת ותקנים, משרד הבריאות רח' יעקב אליאב 9 ירושלים

modiin@moh.health.gov.il

מין _____

גיל _____

שעת הגעה למיון _____

סוג הפניה: עצמית בליווי מבוגר לזוי משטרה אחר _____

תיאור מקרה:

בדיקות שנלקחו:

אלכוהול בדם: חיובי שלילי

שתן לגילוי סמים ו/או חומרים פסיכואקטיביים: חיובי שלילי

• פירוט סוגי החומרים שנמצאו:

העתק: המלקה לטיפול בהתמכרויות, דוא"ל - keren.goldman@moh.gov.il